

Gemeente Zandvoort

Alle hens aan dek

Beleidsnota maatschappelijke ondersteuning
en gezondheid 2008 - 2011

Vastgesteld door de gemeenteraad van Zandvoort : d.d. 11 december 2007
Gepubliceerd in de Zandvoortse Courant : d.d. 10 januari 2008
Inwerkingtreding : d.d. 1 januari 2008

Registratienr: 2007/6881

Gemeente Zandvoort

Telefoon: 023 574 01 00
Fax: 023 571 37 24
E-mail: info@zandvoort.nl
Internet: www.zandvoort.nl
Postadres: Postbus 2
2040 AA Zandvoort
Bezoekadres: Swaluëstraat 2
Zandvoort
Bankrekening: BNG 28.50.10.034
Foto voorblad: Oude Halt Straatvoetbaltoernooi 2007, Joop van Nes jr. zandvoortphoto.nl
Registratienr: 2007/6881

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING.....	1
2	WETTELIJK KADER.....	2
	2.1 WETGEVING VAN HET RIJK	2
	2.2 TWEE GEMEENTELIJKE NOTA'S	3
3	VISIE	5
	3.1 MEEDOEN	5
	3.2 GEZONDHEID	5
	3.3 ROLVERDELING	5
4	DE PRIORITEITEN VOOR 2008 - 2011	7
	4.1 DRIE THEMA'S EN NEGEN PRESTATIEVELDEN	7
	4.2 SOCIALE SAMENHANG.....	7
	4.2.1 DE OPENBARE RUIMTE	8
	4.2.2 SOCIALE UITSLUITING	9
	4.2.3 VRIJWILLIGERSWERK	11
	4.3 ZELFREDZAAMHEID	12
	4.3.1 WONEN WELZIJN EN ZORG	12
	4.3.2 INFORMATIE EN ADVIES	14
	4.3.3 MANTELZORGERS	15
	4.4 PREVENTIE	16
	4.4.1 OPGROEIEN EN OPVOEDEN.....	16
	4.4.2 KIEZEN VOOR GEZOND GEDRAG	18
	4.4.3 OPENBARE GEESTELIJKE GEZONDHEIDSZORG.....	19
5	DE AANPAK.....	21
	5.1 ORGANISATIE	21
	5.2 ACTIVITEITEN	21
	5.3 MONITOREN	24
	5.4 COMMUNICATIE	24
	5.5 FINANCIËN	25
6	SAMENVATTING	27
	Bijlage 1 - Literatuur	28
	Bijlage 2 - Overzicht plannen per prestatieveld	29

1 INLEIDING

De nieuwe Wet maatschappelijk ondersteuning (Wmo), van kracht geworden op 1 januari 2007, heeft MEEDOEN als motto. Iedereen moet kunnen meedoen, jong en oud, met of zonder een beperking. Van de gemeente wordt verwacht dat zij dit meedoen stimuleert en mogelijk maakt. Dit is de eerste nota van de gemeente Zandvoort met plannen om meedoen te bevorderen.

Deze nota gaat niet alleen over maatschappelijke ondersteuning maar ook over gezondheid. Er is gekozen voor één geïntegreerde nota maatschappelijke ondersteuning en gezondheidsbeleid, om pragmatische redenen maar vooral ook inhoudelijke. Het beleid voor de maatschappelijke ondersteuning en het gezondheidsbeleid hebben namelijk veel met elkaar te maken. Kort samengevat: wie gezond is valt het makkelijker om mee te doen en wie mee kan doen voelt zich vaker gezond. Deze nota is de tweede nota van de gemeente Zandvoort voor het gezondheidsbeleid.

De Wmo mag nieuw zijn, maar de onderwerpen van deze nota zijn de gemeente zeker niet vreemd. De gemeente voert immers al jaren beleid op het gebied van welzijn, onderwijs, werk en inkomen, gezondheid, veiligheid, vervoer, leefbaarheid en ruimtelijke ontwikkeling. De gemeente Zandvoort grijpt de komst van de Wmo aan om deze beleidsterreinen onder de loep te nemen en daarbij te bekijken hoe zij samen het meedoen kunnen bevorderen. De Wmo kent negen prestatievelden. In deze nota treft u geen overzicht van het bestaande beleid op deze prestatievelden. Dit overzicht is namelijk al gegeven in de Kadernota Wet maatschappelijke ondersteuning (2006) In deze nota presenteert de gemeente wel haar plannen voor de komende vier jaar.

De nota die voor u ligt is een kapstoknota. Een nota over meedoen én gezondheid. Op een aantal terreinen zal hierna een meer gedetailleerde notitie volgen. Dit zijn de jassen die onder deze kapstok komen te hangen. Overigens zijn er al bestaande beleidsstukken die beschouwd kunnen worden als jassen die passen aan deze kapstok, bijvoorbeeld de woonvisie, het jeugdbeleid en het vrijwilligersbeleid. De laatste twee zijn echter wel aan vervanging toe.

Veel mensen en organisaties hebben meegedaan aan het opstellen van deze nota. Er is breed ambtelijk overleg geweest om te zorgen voor integraal beleid. Maatschappelijke organisaties en de Wmo-raad hebben voordat de nota is opgesteld geadviseerd over de inhoud. Ook met de raadscommissie Projecten en Thema's is vooraf gesproken. Uiteraard is de nota vrij gegeven voor inspraak.

Leeswijzer

In hoofdstuk twee wordt in grote lijnen het wettelijk kader geschetst van deze nota. Het gaat om wetgeving van het rijk en twee gemeentelijke nota's. Vervolgens geeft hoofdstuk drie de gemeentelijke visie op meedoen en gezondheid en de rolverdeling tussen burgers, samenleving en de gemeente. Daarna volgen in hoofdstuk vier de plannen van de gemeente voor de komende vier jaar. Tot slot hoofdstuk vijf. Hierin vindt u de aanpak om de plannen uit hoofdstuk vier te realiseren.

2 WETTELIJK KADER

Het wettelijk kader voor deze nota bestaat uit twee wetten, de Wet maatschappelijke ondersteuning en de Wet collectieve preventie volksgezondheid. Daarnaast zijn aan deze nota twee gemeentelijke nota's vooraf gegaan, de Kadernota Wet maatschappelijke ondersteuning (2006) en de Nota Gemeentelijk Gezondheidsbeleid (2004). Dit hoofdstuk geeft een samenvatting.

2.1 WETGEVING VAN HET RIJK

De Wet maatschappelijk ondersteuning

De Wmo geeft gemeenten de taak integraal beleid te ontwikkelen om participatie van burgers te bevorderen. De Wmo beschrijft de volgende negen prestatievelden waarop dit beleid ontwikkeld moet worden:

1. het bevorderen van de sociale samenhang in en leefbaarheid van dorpen, wijken en buurten;
2. op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met problemen met opgroeien en van ouders met problemen met opvoeden;
3. het geven van informatie, advies en cliëntondersteuning;
4. het ondersteunen van mantelzorgers daar onder begrepen steun bij het vinden van adequate oplossingen indien zij hun taken tijdelijk niet kunnen waarnemen, alsmede het ondersteunen van vrijwilligers;
5. het bevorderen van de deelname aan het maatschappelijke verkeer en van het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem;
6. het verlenen van voorzieningen aan mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en aan mensen met een psychosociaal probleem ten behoeve van het behouden en het bevorderen van hun zelfstandig functioneren of hun deelname aan het maatschappelijke verkeer;
7. het bieden van maatschappelijke opvang, waaronder vrouwenopvang en het voeren van beleid ter bestrijding van geweld dat door iemand uit de huiselijke kring van het slachtoffer is gepleegd;
8. het bevorderen van openbare geestelijke gezondheidszorg, met uitzondering van het bieden van psychosociale hulp bij rampen en
9. het bevorderen van verslavingsbeleid.

In het algemeen heeft de gemeente veel vrijheid bij het opstellen van het beleid. Samen met burgers en maatschappelijke organisaties kan zij bepalen wat de prioriteiten zijn voor het lokale Wmo-beleid. Het beleid voor mensen met een beperking kent echter verplichtingen door het compensatiebeginsel. Gemeente moeten mensen met een beperking zodanig ondersteunen dat zij in staat zijn een huishouden te voeren, zich te verplaatsen in en om de woning, zich lokaal te verplaatsen per vervoermiddel en sociale contacten te onderhouden.

Het beleid op de negen prestatievelden moet eens in de vier jaar worden vastgelegd in een beleidsnota. Verder dient de gemeente jaarlijks verantwoording af te leggen aan de minister van Volksgezondheid Welzijn en Sport én aan haar burgers over wat zij heeft gedaan en bereikt om meedoen te bevorderen.

De Wet collectieve preventie volksgezondheid

De Wet collectieve preventie volksgezondheid (Wcpv) verplicht gemeenten inzichtelijk te maken wat hun visie op gezondheid is, wat de gezondheidssituatie in de gemeente is, op welke punten zij deze willen verbeteren en op welke wijze en met wie zij deze verbeteringen willen realiseren. De gemeente moet zorg dragen voor continuïteit, samenhang en afstemming binnen de collectieve preventie en met de curatieve (genezende) gezondheidszorg. Ook moet de gemeente dit alles verwoorden in een nota. De collectieve preventietaken die aan de gemeente zijn opgedragen zijn gezondheidsbevordering, infectieziekten-bestrijding, technische hygiëne zorg, jeugdgezondheidszorg en medische milieukunde.

Eens in de 4 jaar presenteert het ministerie van Volksgezondheid Welzijn en Sport een landelijke preventienota, deze is kaderstellend voor het lokale gezondheidsbeleid. De laatste nota, Kiezen voor Gezond Leven (2006), noemde de volgende prioriteiten voor het gezondheidsbeleid: roken, overmatig alcoholgebruik, overgewicht, diabetes en depressie.

2.2 TWEE GEMEENTELIJKE NOTA'S

De Kadernota Wet maatschappelijke ondersteuning

In de Kadernota Wet maatschappelijke ondersteuning (2006) zijn keuzes gemaakt die van belang waren voor de invoering van de Wmo. Tegelijkertijd heeft deze nota de basis gelegd voor de huidige beleidsnota Wmo.

De Kadernota heeft een visie op rol van de burger en de gemeente gegeven. Leidend in de Kadernota is dat de burger in de eerste plaats zelf verantwoordelijk is voor eigen leven en zelf oplossingen moet zoeken voor zijn problemen. Als dit door allerlei omstandigheden niet lukt zal de gemeente de burger steunen. Daarnaast zet de gemeente zich in om problemen helpen te voorkomen. Voor het opstellen van het Wmo-beleid zijn in de Kadernota de volgende kaders benoemd:

1. eigen verantwoordelijkheid van de burger staat centraal;
2. voorkomen is beter;
3. collectief voor individueel;
4. de burger moet weten waarop hij kan rekenen;
5. de toegang moet goed geregeld zijn en
6. lokaal wat lokaal kan, regionaal wat lokaal niet kan.

De Nota gemeentelijk gezondheidbeleid 2004-2007

In 2004 is de eerste nota gezondheidsbeleid opgesteld. Het doel van dit beleid is het bevorderen van de gezondheid van de burgers van de gemeente Zandvoort. Ook in deze nota is het uitgangspunt dat het individu de eerst verantwoordelijke is voor zijn eigen gezondheid en dus voor het maken van gezonde keuzes voor zijn gedrag. Voorbeelden daarvan zijn niet roken, voldoende bewegen en verantwoord alcoholgebruik. In zekere mate kan het individu ook keuzes maken voor een gezonde sociale en de fysieke omgeving. Denk bijvoorbeeld aan de keuze van waar en hoe je woont, duurzaam omgaan met het milieu en het onderhouden van vriendschappen.

Het individu is uiteraard niet als enige verantwoordelijk voor zijn gezondheid. Naast de zorgaanbieders, verzekeraars en rijksoverheid heeft ook de gemeente een rol. Het gemeentelijk gezondheidsbeleid is er niet om alle problemen op te lossen, maar wel om condities te scheppen zodat mensen zelf kunnen kiezen om gezond te leven.

Voor de periode 2004-2007 is gekozen voor:

1. de doelgroepen jeugd en ouderen;
2. het bevorderen van samenwerking tussen en afstemming van voorzieningen op elkaar, en
3. het bevorderen van gezonde leefstijlen.

De uitvoering van dit beleid is nog niet geëvalueerd, dit zal gebeuren in 2008. Het Gezondheidsprofiel 2007 van Zandvoort laat zien dat de gekozen thema's nog steeds actueel zijn. Ook sluit het aan op de prioriteiten die het rijk heeft gesteld voor de komende jaren. Na de evaluatie van het gezondheidsbeleid van de afgelopen jaren zullen de plannen die in deze algemene nota worden gepresenteerd en de taken die de gemeente heeft in het kader van de Wet Collectieve Preventie Volksgezondheid worden uitgewerkt.

Van twee naar een nota

Deze nota is de opvolger van de twee hiervoor beschreven nota's. Er is gekozen voor een geïntegreerde nota omdat het beleid voor de maatschappelijke ondersteuning en het gezondheidsbeleid veel met elkaar te maken hebben. Voorbeelden van thema's dit in beide beleidsterreinen thuis horen zijn: wonen welzijn en zorg, participatie van mensen met een beperking, de voorzieningen voor de jeugd rondom gezondheid en opgroeien, eenzaamheid en sport. Bovendien is het bevorderen van gezondheid een middel om meedoen te kunnen bevorderen en heeft kunnen meedoen een positief effect op de gezondheid van mensen.

3 VISIE

3.1 MEEDOEN

De gemeente Zandvoort vat meedoen breed op. Meedoen geldt voor iedereen, jong en oud, ongeacht zijn maatschappelijke of economische positie, ongeacht of iemand beperkingen ondervindt of niet. Meedoen betekent deelnemen aan de maatschappij. Dat kan op allerlei manieren: werk, vrijwilligerswerk, gebruik maken van gezondheidszorg als dat nodig is, sporten, naar school gaan, burenhulp, spelen in de buurt enzovoorts.

Meedoen in het licht van de Wmo betekent dat iedereen in elk geval op de volgende manieren kan meedoen:

1. participeren in allerlei activiteiten zoals betaald werk hebben, lid zijn van verenigingen of evenementen bezoeken;
2. meehelpen als vrijwilliger of mantelzorger, of
3. mee vormgeven aan beleid via inspraak en actief burgerschap.

Het Wmo-beleid in deze nota moet dit meedoen mogelijk maken en bevorderen.

De genoemde manieren van meedoen lijken op een vrijblijvende manier geformuleerd. Als men wil, kan men deelnemen. Meedoen betekent voor de gemeente Zandvoort echter ook zelfredzaamheid. Van burgers vragen we zoveel mogelijk gebruik te maken van eigen mogelijkheden en die van hun sociale netwerk om vragen en problemen op te lossen.

3.2 GEZONDHEID

In de Nota Gemeentelijk Gezondheidsbeleid (2004) heeft de gemeente haar visie op gezondheid en gezondheidsbeleid gepresenteerd. Deze visie handhaven we. De belangrijkste elementen uit deze visie zijn de volgende.

Gezondheid is een toestand van volledig lichamelijk, geestelijk en maatschappelijk welbevinden (Wereldgezondheidsorganisatie). Dat houdt in dat gezondheid door meerdere factoren wordt bepaald, namelijk door:

- biologische en erfelijke factoren;
- fysieke en sociale omgeving, zoals woonomgeving, milieu, sociale samenhang, arbeidsparticipatie en veiligheid;
- leefstijl, namelijk het gedrag van mensen dat van invloed is op hun gezondheid, en
- gezondheidszorg, zoals de beschikbaarheid van gezondheidszorgvoorzieningen.

Het gezondheidsbeleid van de gemeente Zandvoort is het beleid dat zich richt op het bevorderen van de gezondheid van de burgers van de gemeente Zandvoort. Het gezondheidsbeleid is er niet om alle gezondheidsproblemen op te lossen, maar wel om condities te scheppen zodat mensen zelf kunnen kiezen om gezond te leven.

3.3 ROLVERDELING

Burger

De burger is in de eerste plaats zelf verantwoordelijk staat in de Kadernota Wet maatschappelijke ondersteuning (2006) en in de Nota Gemeentelijk Gezondheidsbeleid (2004).

Een groot deel van de inwoners van Zandvoort lukt het zelf verantwoordelijk te zijn voor hun leven en persoonlijke ontwikkeling. Ze zijn in staat in hun levensonderhoud te voorzien en kunnen hun belangen behartigen. Ze nemen initiatief, werken actief mee aan verenigingsactiviteiten en zijn partner bij publieke besluitvorming. Ze zijn ook bereid om kwetsbare Zandvoorters te helpen via vrijwilligerswerk en mantelzorg. Deze burgers zijn in staat verantwoordelijkheid te dragen voor de gezondheid en welbevinden van zichzelf en hun directe omgeving en dragen er tevens een steentje aan bij dat veel goed gaat in de samenleving.

Niet iedereen kan aan dit profiel voldoen, nu niet en ook niet in de toekomst. Ondanks dat meedoen voor iedereen het doel is, realiseren we ons dat er altijd mensen zijn die tijdelijk dan wel blijvend niet in de omstandigheid verkeren alle rollen te vervullen. Ieder mens heeft bovendien de vrije keus om zich op een andere manier prettig te voelen in de samenleving zonder daarbij anderen tot last te zijn.

Samenleving

De Wmo beoogt de 'civil society' te versterken. Hiermee wordt een samenleving bedoeld van burgers en maatschappelijke organisaties, waarin sociale samenhang en actief burgerschap gestimuleerd wordt. Het gaat om wat burgers voor elkaar kunnen doen in eigen kring en in georganiseerd verband. Het betekent ook: minder overheid en een groter beroep op het zelf organiserend vermogen van de samenleving.

De gemeente Zandvoort kan het Wmo-beleid niet alleen realiseren. Hiervoor zijn maatschappelijke organisaties nodig. Instellingen staan midden in de samenleving en weten wat er aan de hand is in de gemeente. Zij bieden burgers met hun activiteiten tal van mogelijkheden om mee te doen en werken daarbij nauw samen met andere organisaties. Instellingen bereiken daadwerkelijk geïsoleerde en maatschappelijk kwetsbare burgers. Zij zijn flexibel genoeg om nieuwe vragen van nieuwe doelgroepen aan te kunnen. Overigens heeft het bedrijfsleven ook een belangrijke rol in de ontwikkeling van de lokale samenleving. Bedrijven leveren werkgelegenheid, houden basisvoorzieningen zoals winkels en banken in de gemeente in stand en maken cultureel-maatschappelijke activiteiten mogelijk zoals sportevenementen en muziekfestivals.

Gemeente

De gemeente wil de regisseur zijn van het Wmo-beleid. De gemeente doet dit in haar hoedanigheid als hoeder van het algemeen belang. Voor het oplossen van maatschappelijke problemen zijn we afhankelijk van derden. Daarvoor brengen we partijen bij elkaar en proberen we bruggen te slaan. Soms door ontwikkelingen te faciliteren en te stimuleren en soms door als ketenregisseur ontwikkelingen te verbinden. Niet alleen op lokaal niveau, maar ook op regionaal niveau met buurgemeenten. De gemeente zal maatschappelijke partners vragen de uitvoering van het Wmo-beleid op zich te nemen.

De gemeente zet zich vanuit het publieke belang en binnen wettelijke kaders in voor de aanwezigheid van een goed werkend pakket aan voorzieningen en accommodaties. De gemeente is bovendien toekenner van voorzieningen maatschappelijke ondersteuning, zoals woningaanpassingen en hulp bij het huishouden. Met de combinatie van algemene en individuele voorzieningen voor mensen met een beperking geeft de gemeente invulling aan het compensatiebeginsel, zodat zij mee kunnen doen.

Als hoeder van het algemeen belang hoort de gemeente de wensen van burgers en overlegt met hen over het beleid. De gemeente komt hieraan tegemoet door het toepassen van inspraakprocedures en het vragen van advies aan de Wmo-raad.

4 DE PRIORITEITEN VOOR 2008 - 2011

4.1 DRIE THEMA'S EN NEGEN PRESTATIEVELDEN

In dit hoofdstuk worden de plannen voor de komende vier jaar gepresenteerd. Bij het uitwerken van deze plannen hebben drie thema's een belangrijke rol gespeeld. Het gaat om sociale samenhang, zelfredzaamheid en preventie. Deze thema's vormen de rode draad van de inzet van Zandvoort op de negen prestatievelden van de Wmo.

Het bevorderen van *sociale samenhang* en leefbaarheid in dorpen wijken en buurten is het eerste prestatieveld van de Wmo. Sociale samenhang vatten we op als onderlinge betrokkenheid van burgers. Dit komt tot uiting in bijvoorbeeld vrijwilligerswerk, waar het vierde prestatieveld over gaat. Sociale samenhang ontstaat vooral door het initiatief van burgers zelf, veel meer dan professionele organisaties kunnen bereiken. Algemene voorzieningen voor mensen met en zonder een beperking, het eerste en vijfde prestatieveld, dragen ook bij aan het opbouwen van sociale samenhang.

Zelfredzaamheid wordt gestimuleerd via verschillende prestatievelden. Met goede informatie en advies en ondersteuning, het derde prestatieveld, kan een persoon geholpen worden zelf problemen op te lossen en regie over eigen leven te nemen. Ook de voorzieningen voor mensen met een beperking, genoemd in het zesde prestatieveld, kunnen zelfredzaamheid mogelijk maken. Verder zien we de relatie met de ondersteuning van mantelzorgers, het vierde prestatieveld. Mantelzorg is een vorm van zelfredzaamheid van mensen samen.

Tot slot *preventie*. Voor een aantal prestatievelden ziet de gemeente juist het voorkómen van problemen als de belangrijkste opgave. Voor problemen met het opgroeien en opvoeden, het tweede prestatieveld, zetten we vooral vroegtijdig signaleren en aanpakken centraal. Ook bij de openbare geestelijke gezondheidszorg (OGGZ), het achtste prestatieveld, staat de gemeente aan het begin van de keten van zorg. Voor het zevende en negende prestatieveld zijn de lokale taken beperkt. Met name de centrumgemeente zorgt voor dak- en thuislozen opvang en de verslavingszorg. Desalniettemin kunnen lokaal maatregelen genomen worden om dak- en thuisloosheid en verslaving te voorkomen. Bovendien is preventie ook de insteek voor het gezondheidsbeleid van de gemeente Zandvoort. Dit is vertaald naar het kiezen voor gezond gedrag.

In de volgende paragrafen worden voor sociale samenhang, zelfredzaamheid en preventie de ambities van de gemeente Zandvoort gepresenteerd. De keuze voor deze ambities is gemaakt op basis van gegevens die bekend zijn over de burgers van Zandvoort en in overleg met maatschappelijke partners. Deze keuze is ook een keuze voor het aanpakken van de belangrijkste problemen. Bij het uitwerken van de ambities is rekening gehouden met wat gezien de beschikbare middelen mogelijk is.

4.2 SOCIALE SAMENHANG

Sociale samenhang is van groot belang om een buurt of dorp leefbaar te houden. Zonder sociale samenhang zullen meer mensen aan de zijkant komen te staan. Een sociaal netwerk zorgt ervoor dat mensen terechtkunnen bij een ander als ze problemen hebben. Sociale contacten dragen bovendien bij aan een positieve gezondheidsbeleving. Sociale samenhang zorgt ervoor dat mensen zich inzetten voor een ander of voor voorzieningen, denk bijvoorbeeld aan sportverenigingen, welzijn ouderen, kerken, de scouting en het

peuterspeelzaalwerk. Tegelijkertijd bevordert de aanwezigheid van deze voorzieningen dat mensen elkaar ontmoeten.

De rol van de gemeente is vooral onderlinge betrokkenheid mogelijk te maken. Er moeten voorzieningen zijn in het dorp waar mensen elkaar kunnen tegenkomen en waar ze samen activiteiten kunnen ondernemen. Het sociaal cultureel werk, de sportverenigingen, speelplaatsen in de buurt en plekken in de openbare ruimte die uitnodigen om een praatje te maken zijn daarvoor erg belangrijk. Gebouwen en de openbare ruimte moeten bovendien zo ingericht zijn dat iedereen, ook mensen met een beperking, er aan kunnen deelnemen.

De gemeente Zandvoort:

- maakt daarom het bestaan van vele professionele en vrijwillige maatschappelijke organisaties mogelijk door het verstrekken van subsidies;
- heeft specifiek beleid geformuleerd voor speelplaatsen, jeugdbeleid, ouderenbeleid en vrijwilligersbeleid;
- voert een actief sportbeleid;
- benut de mogelijkheden voor een sociaal minimabeleid;
- zet zich in voor het behoud van voorzieningen in de gemeente en
- neemt standaard het rolstoeltoegankelijk maken van de openbare ruimte mee bij herinrichtingsplannen.

Dit blijven we onverminderd doen in de komende jaren. Daarbij gaan we extra aandacht besteden aan de rol van de openbare ruimte, sociale uitsluiting en vrijwilligerswerk.

4.2.1 DE OPENBARE RUIMTE

De openbare ruimte kent veel mogelijkheden om ontmoeting van mensen mogelijk te maken en te stimuleren. Speelplaatsen, trapveldjes, bankjes zijn daar voorbeelden van. Niet alleen de aanwezigheid van voorzieningen is belangrijk maar ook dat de openbare ruimte schoon heel en veilig is. De Nota Speel- en ontmoetingsplekken (2006) verwoordt de beleidsuitgangspunten voor speel- en ontmoetingsplaatsen en geeft mogelijke ruimte aan om een enkele nieuwe speelplaats, daar waar nog geen speelvoorziening is, te maken. Elke speelplaats moet tegelijkertijd ook een ontmoetingsplek zijn voor volwassenen. De gemeente kent echter geen beleid voor speelplekken voor kinderen met een beperking. We zullen uitzoeken of hier vraag naar is en of een of meerdere speelplekken aangepast kunnen worden.

De openbare ruimte is er voor gemeenschappelijk gebruik en moet te gebruiken zijn door iedereen. Een toegankelijke openbare ruimte is van essentieel belang om participatie van mensen in de samenleving mogelijk te maken. Ook mensen met een beperking moeten zich kunnen verplaatsen. Dit houdt bijvoorbeeld in dat de activiteiten die men in het dagelijks leven verricht zelfstandig of met hulp kan blijven doen. Bijvoorbeeld zelfstandig boodschappen doen, zonder dat er onoverbrugbare obstakels de weg versperren en dat men zonder moeite de winkel kan binnengaan.

Het bestaande beleid van de gemeente Zandvoort is dat bij grote onderhoudsprojecten de openbare ruimte wordt aangepast zodat deze toegankelijk wordt voor onder meer rolstoelen. Hierdoor wordt een groot deel van de openbare ruimte aangepast. Om de toegankelijkheid een extra impuls te geven en knelpunten op te lossen wordt er tweejaarlijks een knelpuntenanalyse gedaan. Hiermee kunnen problemen worden opgespoord en uiteindelijk prioriteiten worden aangegeven voor onderhoud van de openbare ruimte. Toegankelijkheid voor rolstoelen komt wel op een tweede prioriteit na vlakheid in verband met valrisico.

► **Ambitie: De kwaliteit en de bruikbaarheid van de openbare ruimte vergroten zodat zoveel mogelijk mensen gebruik hiervan kunnen maken.**

Doelstellingen:

1. In 2009 hebben we de knelpunten in beeld van de openbare ruimte en de overgang naar openbare gebouwen voor mensen met een lichamelijke en visuele beperking.
2. In 2011 is 95% van de trottoirs toegankelijk voor rolstoelen.
3. De gemeente Zandvoort heeft in 2011 minimaal één speelplaats met een aantal toestellen voor kinderen met een lichamelijke beperking wanneer is gebleken uit onderzoek dat hier vraag naar is.

Activiteiten:

1. In 2008 wordt een knelpuntenanalyse gemaakt van de toegankelijkheid van de openbare ruimte voor mensen met een rolstoel en voor mensen met een visuele beperking. Hierin wordt ook gekeken naar de overgang van de openbare ruimte naar openbare gebouwen in gemeentelijk bezit.
2. In 2009 wordt een uitvoeringsplan opgesteld, voor het meer toegankelijk maken van de openbare ruimte, dat vanaf 2009 ook wordt uitgevoerd.
3. De plannen van de bestaande Nota speel- en ontmoetingsplekken worden in 2009 uitgebreid met onderzoek naar de behoefte aan en mogelijkheden van speelvoorzieningen voor kinderen met een beperking en, afhankelijk van de uitkomsten van het onderzoek, met een uitvoeringsplan voorzien.

Mobiliteitsdag 2007. Foto: OVM Fotografie

4.2.2 SOCIALE UITSLUITING

In deze nota wordt een brede en een landelijk gangbare omschrijving van sociale uitsluiting gehanteerd. Sociale uitsluiting kent veel aspecten zoals inkomen, maatschappelijke participatie, opleidingsniveau, gezondheid, schuldenproblematiek, zelfredzaamheid, wonen en leefomgeving. Het gebrek aan toekomstperspectief is een belangrijk kenmerk, vooral in situaties waarin niet of nauwelijks inzicht is op werk of verbetering van de leefsituatie.

Mensen die met deze problemen te maken hebben, vormen een zeer kwetsbare groep. Wanneer mensen niet, of gedeeltelijk, in staat zijn om zelf verantwoordelijk te zijn voor eigen leven, is het zeker de taak van de overheid om mensen niet in armoede te laten leven en te voorkomen dat mensen in een sociaal isolement terechtkomen.

Sinds jaar en dag geldt in Nederland het uitgangspunt dat het inkomensbeleid een zaak van het rijk is. Inkomenssuppletie door lokale overheden is niet toegestaan. Bij inkomen gaat het, eenvoudig gezegd, om het maandelijks bedrag dat iemand nodig heeft om van te eten en te drinken, kleren van te kopen, het bankstel te vervangen. Kortom de algemene kosten van het dagelijks bestaan. Iedere Nederlander heeft recht op een inkomen op minimumniveau. Naast dit minimuminkomen voor de algemene kosten van het bestaan ondersteunen gemeenten mensen met een minimuminkomen of rond het minimum met allerlei toeslagen en regelingen. Deze toeslagen en regelingen zijn er om mensen in staat te stellen maatschappelijk te participeren en schulden en sociale uitsluiting zoveel mogelijk te voorkomen.

Het gemeentelijke beleid van Zandvoort is er op gericht alle instrumenten van de bijzondere regelingen en toeslagen zo optimaal mogelijk te benutten. Voorbeelden daarvan zijn de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen, de toeslag voor ouderen en chronisch zieken, de langdurigheidstoeslag bedoeld voor de aanschaf van o.a. witgoed en de collectieve ziektekostenverzekering. Verder doet Zandvoort mee aan de Haarlempas.

De laatste jaren signaleren we een zorgwekkende toename van schuldenproblematiek. Ook bij jongeren lijkt dit steeds vaker voor te komen. De gemeente Zandvoort heeft een regeling schuldhulpverlening met de Stadsbank in Haarlem. Het is echter noodzakelijk om het beleid voor de schulphulpverlening onder de loep te nemen en te bekijken wat gedaan kan worden om ernstige schulden te voorkomen. Dit beleid zal zich moeten richten op alle mensen die problematische schulden (dreigen te) krijgen.

► **Ambitie: Sociale uitsluiting voorkomen**

Doelstellingen

1. Verhogen van de maatschappelijke participatie van uitkeringsgerechtigden in de vorm van betaald werk of als dat niet mogelijk is door maatschappelijk zinvolle activiteiten, zoals vrijwilligerswerk. In 2008 heeft 35% van het aantal mensen dat uitgestroomd is uit de uitkering, betaald werk. In 2009 is het aantal mensen met maatschappelijk zinvolle activiteiten toegenomen met 5 % ten opzichte van 2008.
2. Waarborgen van een minimuminkomen voor mensen die (gedeeltelijk) niet in staat zijn zelfstandig in hun levensonderhoud te voorzien.
3. In 2009 is sprake van een aanbod in het kader van schuldpreventie.
4. In 2010 is tenminste het aantal uitkeringsgerechtigden met problematische schulden met 5% gedaald.

Activiteiten

1. In 2008 wordt een nulmeting gedaan van het aantal uitkeringsgerechtigden dat maatschappelijk zinvolle activiteiten verricht (waaronder vrijwilligerswerk). Bezien wordt of er mogelijkheden liggen dit percentage te verhogen en zo ja welke maatregelen hiervoor nodig zijn.
2. In 2008 en 2009 een voorlichtingscampagne houden om het “niet-gebruik maken” van het bestaande voorzieningen minimabeleid tegen te gaan.
3. In 2008 beleid ontwikkelen voor bijstand voor kosten van schoolgaande kinderen dat in de jaren daarna wordt uitgevoerd.
4. In 2008 beleid verder ontwikkelen ten aanzien van het voorkomen van schulden en schuldhulpverlening dat in de jaren daarna wordt uitgevoerd.

4.2.3 VRIJWILLIGERSWERK

Vrijwilligers actief in clubs en verenigingen vormen het sociale cement van de samenleving. Zonder dit cement wordt de samenleving schraal en veel minder leefbaar. Vrijwilligers verzetten enorm veel werk op uiteenlopende maatschappelijke terreinen en staan voor zelfredzaamheid en de eigen verantwoordelijkheid van burgers. Dat is altijd al zo geweest; de komst van de Wmo verandert daar niets aan. Deze wet geeft gemeenten wel de taak om ervoor te zorgen dat mensen in staat worden gesteld zich op allerlei manieren vrijwillig voor de samenleving in te zetten.

De gemeente Zandvoort kende al vrijwilligersbeleid (2003). Met dit beleid wil de gemeente het volgende bereiken:

1. behoud en werving van vrijwilligers in de gemeente;
2. de kwaliteit van vrijwilligers(organisaties) bevorderen, en
3. de waardering en erkenning van vrijwilligers(werk).

De nota vrijwilligersbeleid liep tot 2006.

De komende jaren zal er vooral nadruk moeten komen op het aanbieden van een samenhangend aanbod van promotie en informatie en daarnaast scholing en ondersteuning. Bestaande ondersteuningsorganisaties, zoals Pluspunt, Sportservice Heemstede-Zandvoort en Stichting Net-Werk Zuid-Kennemerland zullen hier een rol in moeten gaan spelen. Hierdoor kunnen organisaties niet alleen de gewenste informatie ontvangen maar ook hun vrijwilligers een cursus of workshop aanbieden.

Ook is het van belang om meer aandacht te besteden aan de instroom van nieuwe vrijwilligers. Dit moet vooral leiden tot extra vrijwilligers onder jongeren. De gemeente Zandvoort zal samen met de school voor voortgezet onderwijs actief op zoek gaan naar sociale stageplaatsen voor de leerlingen. De jongeren krijgen inzicht in het belang van vrijwilligerswerk voor de samenleving en worden gestimuleerd hier ook zelf iets mee te doen.

Inlooppunt in het Pluspunt. Foto: OVM Fotografie.

► **Ambitie: stimuleren van vrijwilligerswerk**

De doelstellingen

1. Het totale aantal vrijwilligers is in de Leefbaarheidsmonitor 2012 met 5% gestegen ten opzichte van de Leefbaarheidsmonitor 2006.
2. Het totale aantal jonge vrijwilligers (18 tot 25 jaar) is in de Leefbaarheidsmonitor 2010 met 10% gestegen ten opzichte van de Leefbaarheidsmonitor 2006.
3. Vanaf 2010 is ondersteuning beschikbaar voor vrijwilligers in Zandvoort.

De activiteiten

1. In 2008 wordt het steunpunt vrijwilligers geëvalueerd.
2. In 2009 wordt een notitie vrijwilligersbeleid 2010-2013 opgesteld met daarin de maatregelen van gemeente en maatschappelijke organisaties die nodig zijn om de huidige vrijwillige inzet in de gemeente Zandvoort te vergroten en vrijwilligers te ondersteunen.
3. Van 2010 tot 2013 wordt de nota vrijwilligersbeleid uitgevoerd.
4. In 2010 wordt opdracht verleend voor een project 'werven van jonge vrijwilligers'.

4.3 ZELFREDZAAMHEID

De burger is in de eerste plaats zelf verantwoordelijk, staat er in de Kadernota Wet maatschappelijke ondersteuning (2006) en in de Nota Gemeentelijk Gezondheidsbeleid (2004). Dit principe houden we onverminderd vast. Om hier vorm aan te geven is een van de thema's van deze nota zelfredzaamheid.

Zelfredzaamheid is wat iedere burger zelf kan doen, kan regelen en zelf kan betalen. Hier hechten we aan. Niet alleen om overheidsmiddelen daar te besteden waar ze echt nodig zijn, maar ook omdat zelfstandigheid bijdraagt aan eigenwaarde en zelfvertrouwen. Stuurman zijn over je eigen leven betekent veel.

Het Wmo-beleid van de gemeente Zandvoort doet een appèl op zelfredzaamheid. Eerst gebruik maken van eigen mogelijkheden en die van het sociale netwerk. Als dat niet mogelijk is dan kan men een beroep doen op voorzieningen van de overheid. Bij het beoordelen van aanvragen voor voorzieningen wordt met dit uitgangspunt rekening gehouden. Bovendien wordt voor een aantal voorzieningen een eigen bijdrage gevraagd.

Volledige zelfredzaamheid is lang niet altijd mogelijk. Mensen met een beperking hebben door hun beperking een handicap bij het meedoen in de samenleving. Zij en hun mantelzorgers moeten er op kunnen rekenen dat er voor hen maatschappelijke ondersteuning is. Het gaat om informatie en advies, cliëntondersteuning, algemene en individuele voorzieningen om zo mee te kunnen doen in de samenleving. In deze paragraaf komen onze plannen aan de orde die zelfredzaamheid bevorderen.

4.3.1 WONEN WELZIJN EN ZORG

Nederland vergrijst in hoog tempo en de vraag naar aangepaste, levensloopbestendige woningen zal snel toenemen. Daarnaast willen ouderen en mensen met een verstandelijke of lichamelijke beperking langer zelfstandig wonen en is er behoefte aan extramurale, beschermde woonvormen voor mensen met psychische of psychiatrische aandoeningen. Al deze ontwikkelingen maken een integrale aanpak van wonen, zorg en welzijn noodzakelijk.

Zandvoorters moeten de mogelijkheid hebben zo lang mogelijk te kunnen wonen in hun eigen vertrouwde woonomgeving, waar ze zelf de regie zoveel en zo lang mogelijk over hun

leven houden met een goed sociaal netwerk. Hierbij zijn er voor iedereen wanneer noodzakelijk welzijnsvoorzieningen en zorg, niet alleen in verzorgingshuizen maar ook in de eigen woning. Met een adequaat pakket van wonen, welzijn en zorg wordt gezorgd voor voldoende - zowel kwalitatief als kwantitatief - aanbod van levensloopbestendige woonzorgvoorzieningen voor doelgroepen als ouderen, mensen met een beperking (verstandelijk, lichamelijk of psychisch). Deze voorzieningen moeten staan in een prettige leefomgeving met voldoende goed aansluitende, zorggerelateerde welzijnsvoorzieningen. Woningen, openbare ruimten en openbare gebouwen dienen dusdanig ingericht te zijn om dit mogelijk te maken.

Met het bestaande beleid voor het welzijnswerk, voorzieningen maatschappelijke ondersteuning en wonen zet de gemeente zich in voor:

- een goede welzijns- en zorginfrastructuur, zodat mensen langer zelfstandig kunnen blijven wonen;
- een modern en hoogwaardig aanbod van woningen in combinatie met welzijn en zorg en dit aanbod evenwichtig te verspreiden over de gemeente Zandvoort;
- in stand houden van het totaal aantal woningen met zorg en
- het met voorrang plaatsen van Zandvoorters.

Hiernaast stelt de gemeente zich de volgende doelen voor de komende vier jaar en zal zij daarvoor de volgende activiteiten ontplooiën. Onlosmakelijk hiermee verbonden is het toegankelijk maken van de openbare ruimte (zie paragraaf 4.1).

► **Ambitie: een adequaat pakket van wonen welzijn en zorg in Zandvoort**

Doelstellingen

1. In 2011 is de wijk Nieuw Noord van de gemeente Zandvoort levensloopbestendig¹, dat wil zeggen de wijk heeft een deel aangepaste woningen, een toegankelijke openbare ruimte en voorzieningen op het gebied van wonen welzijn en dienstverlening op dat mensen zelfstandig kunnen blijven wonen in de wijk.
2. In 2012 zijn er op twee plaatsen in de gemeente Zandvoort woonvoorzieningen met somatische en psychogeriatrische zorg aan ouderen gerealiseerd, als vervanging van het Huis in de Duinen.
3. In 2009 is het begrip “collectief voor individueel” in het kader van voorzieningen voor mensen met een beperking zoals gepresenteerd in de Kadernota Wet maatschappelijke ondersteuning uitgewerkt.

Activiteiten

1. In 2008 wordt met maatschappelijke partners een totaal visie op wonen welzijn en zorg opgesteld.
2. In 2009 wordt de mix van collectieve en individuele voorzieningen voor mensen met een beperking geëvalueerd en herijkt.
3. In 2008 worden met Stichting ZorgContact plannen opgesteld voor twee woonvoorzieningen met zorg voor ouderen ter vervanging van het Huis in de Duinen.
4. In 2008 zijn prestatieafspraken gemaakt met de Woningbouwvereniging over het aantal woningen gelabeld voor senioren en mensen met een beperking, het toegankelijk maken van woningen en de toegang tot woningen en het levensloopbestendig bouwen van nieuwe woningen.

¹ Het rapport Maatstaven voor een levensloopbestendige wijk (2003) geeft de een beschrijving van een levensloopbestendige wijk. Hierin worden normen genoemd voor het aantal nultreden en aangepaste woningen, de eisen die gesteld worden aan de woonomgeving zoals de aanwezigheid van winkels, looproutes in het centrum van de wijk en openbaar vervoer en de voorzieningen voor welzijn zorg en dienstverlening.

4.3.2 INFORMATIE EN ADVIES

Het verlenen van informatie en advies en cliëntondersteuning is met de komst van de Wmo een wettelijk taak geworden van de gemeente. De gemeenten krijgen in de Wmo de aanbeveling om te werken met een één-loket. Dit om te voorkomen dat burgers naar verschillende plaatsen moeten voor informatie en advies over voorzieningen, diensten en producten.

In 2006 is Loket Zandvoort van start gegaan. Het is een loket waar alle bewoners van Zandvoort terecht kunnen met alle vragen om hulp en ondersteuning en zo nodig aanvragen van voorzieningen. De informatie die gegeven wordt is actueel, zo volledig mogelijk en onafhankelijk. Het loket helpt mensen bij het maken van keuzes door het benoemen van voor- en nadelen en de haalbaarheid van de verschillende mogelijkheden. Vanaf 2007 is het loket ook de toegangspoort voor Wmo-voorzieningen. De loketmedewerkers nemen een aanvraag huishoudelijke hulp in en geven een indicatieadvies. Ook AWBZ- zorg kan bij het loket worden aangevraagd.

Loket Zandvoort is opgericht om de kwaliteit van de dienstverlening te verbeteren door betere informatie en verwijzing naar diensten, direct innemen van aanvragen vanuit integrale deskundigheid en door een duidelijk en laagdrempelig aanspreekpunt voor de klant. Loket Zandvoort is opgezet als een pilot van drie jaar. Voordat deze periode voorbij is, kan nu al worden geconstateerd dat de dienstverlening van Loket Zandvoort niet meer weg te denken is en moet worden voortgezet.

De Kadernota Wmo heeft de lijn uitgezet voor een breed en diep loket. Dit betekent dat Loket Zandvoort zich verder moet ontwikkelen. In de komende jaren zal met name gewerkt worden aan het verbreden van het loket. Daarbij wordt gedacht aan het innemen van bepaalde aanvragen Wet werk en bijstand, meer kennis van specifieke doelgroepen en een extra spreekuur in de wijk.

Het is onze ambitie Loket Zandvoort het enige loket van Zandvoort te laten zijn voor informatie en advies. Met maatschappelijke partners in Zandvoort zullen verdere afspraken gemaakt moeten worden om dit te realiseren.

► **Ambitie: meer eenheid in het verlenen van informatie en advies**

Doelstellingen:

1. Loket Zandvoort levert vanaf 2009 informatie en advies over mantelzorg en voorzieningen voor mensen met psychische beperking.
2. Alle aanvragen voor Wmo, AWBZ en de bijzonder bijstand (Wet werk en bijstand) worden in 2011 integraal behandeld.
3. In 2009 weet 50% en in 2011 weet 80% van de burgers dat zij terecht kunnen bij Loket Zandvoort voor informatie en advies over wonen, welzijn en zorg.
4. Vanaf 2008 is 80% van de klanten die gebruik hebben gemaakt van Loket Zandvoort tevreden over de afhandeling.

Activiteiten

1. In 2008 en 2009 kennis over voorzieningen voor speciale doelgroepen zoals mantelzorgers en mensen met psychische beperking in het Loket Zandvoort brengen door training van medewerkers en/of samenwerking met andere organisaties.
2. In 2008 de taak van Loket Zandvoort en de samenwerking met andere organisaties die informatie verstrekken uitwerken in de visie op Wonen Welzijn en Zorg.

3. In 2008 en 2009 loketmedewerkers trainen op de integrale vraaganalyse van Wmo, AWBZ en bijzondere bijstand en verdere samenwerkingsafspraken maken met betrokken organisaties.
4. Realisatie van een spreekuur van Loket Zandvoort in Nieuw Noord met ingang van medio 2008 voor minimaal 1 dagdeel per week en een proefperiode van een jaar.
5. In 2008 wordt een klanttevredenheid-onderzoek uitgevoerd voor Loket Zandvoort.
6. Jaarlijkse publiciteitsactie voor Loket Zandvoort.

Loket Zandvoort. Foto: L. de Graaf

4.3.3 MANTELZORGERS

Mantelzorgers zijn mensen die onbetaald zorgen voor een oudere, zieke of gehandicapte met wie zij een persoonlijke relatie hebben. Het is zorg die verder gaat dan het incidenteel een handje helpen, zoals in een persoonlijke relatie gebruikelijk is. Mantelzorg is vaak bijzonder intensief waardoor het eigen leven van de mantelzorger in de knel kan raken.

Ondersteuning aan mantelzorgers is van groot belang om de draagkracht van mantelzorgers te vergroten of de draaglast te verlichten. Dit kan op verschillende manieren, denk aan informatie en advies, emotionele steun en begeleiding, educatie, praktische ondersteuning, en ook tijdelijke vervanging van de zorg die de mantelzorger verleend (respijt zorg).

Momenteel heeft de gemeente Zandvoort geen specifiek beleid geformuleerd op het gebied van mantelzorg. In praktijk wordt er echter wel degelijk ondersteuning geboden aan mantelzorgers. Voorbeelden daarvan zijn de hulp van vrijwilligers van Pluspunt, de dagopvang geboden door zorgaanbieders en de diensten van Steunpunt Mantelzorg.

De gemeente Zandvoort ziet mantelzorg als een zeer waardevolle vorm van omkijken naar elkaar. Daarom en om overbelasting te voorkomen wil de gemeente Zandvoort de komende 4 jaar de ondersteuning van mantelzorgers in Zandvoort gaan versterken. Daarbij richten we ons in elk geval op informatie en advies aan mantelzorgers en op de respijt zorg. Dit zijn namelijk vormen van ondersteuning waarvoor men bij de beleidsvoorbereiding onze

aandacht heeft gevraagd. Voor wat betreft de respijtzorg zien wij het als onze taak mensen toe te leiden naar professionele respijtzorg die vanuit de AWBZ wordt gefinancierd en daarnaast de vrijwillige respijtzorg te stimuleren.

Met ingang van de Wmo is de subsidieregeling Coördinatie Vrijwillige Thuiszorg en Mantelzorg (CVTM) naar de gemeente overgeheveld. Deze subsidie werd voor ingang van de Wmo uitgekeerd door het Zorgkantoor aan het Steunpunt Mantelzorg. De gemeente Zandvoort beschouwt het jaar 2008 evenals 2007 nog als overgangsjaar. Bij het opstellen van mantelzorgbeleid zal de inzet van de CVTM subsidie worden heroverwogen.

► **Ambitie: verbetering ondersteuning van mantelzorgers**

Doelstellingen:

1. Vanaf 2009 kunnen mantelzorgers in Zandvoort informatie en advies krijgen over mantelzorgondersteuning en over de ondersteuning van de mensen waar ze voor zorgen.
2. In 2010 heeft de gemeente Zandvoort een adequaat aanbod voor tijdelijke vervanging van mantelzorg.

Activiteiten

1. In 2008 wordt onderzoek gedaan naar voorzieningen voor ondersteuning van mantelzorgers van mensen woonachtig in de gemeente Zandvoort. In dit onderzoek wordt een inventarisatie gemaakt van de voorzieningen en wordt bekeken of het bestaande aanbod aansluit op de vraag.
2. In 2008 wordt een notitie mantelzorgondersteuning 2010-2013 opgesteld met daarin de maatregelen van gemeente en maatschappelijke organisaties die nodig zijn om de ondersteuning van mantelzorgers in de gemeente Zandvoort te verbeteren.
3. Uitvoeren van nota mantelzorgondersteuning 2010-2013, inclusief het realiseren van tijdelijke vervanging van zorg.

4.4 PREVENTIE

Voorkomen is beter dan genezen. In deze paragraaf worden de plannen gepresenteerd om problemen te voorkomen, óf te voorkomen dat de problemen groter worden. Een goede start in de eerste fase van het leven zorgt voor meer kansen en minder problemen later in het leven. De jeugd krijgt daarom in de komende 4 jaar veel aandacht. Gezond gedrag zorgt voor een betere gezondheid en een langer leven. Wanneer gezondheidsproblemen kunnen worden voorkomen, worden de mogelijkheden om mee te doen in de maatschappij groter. Tot slot van deze paragraaf komt de openbare geestelijke gezondheidszorg aan bod. De gemeente Zandvoort wil op dit vlak met name inzetten op preventie en het verbeteren van de gezamenlijke aanpak.

4.4.1 OPGROEIEN EN OPVOEDEN

De jeugd heeft de toekomst. Onze samenleving is gebaat bij een gezonde, sterke opgroeiende jeugd. In de kinder- en jeugdijaren wordt de basis gelegd voor het verdere leven. Maar opgroeien en opvoeden verlopen niet vanzelfsprekend zonder problemen. Problemen op het terrein van gezondheid, mentale ontwikkeling, welzijn, leefstijl en opvoeden doen zich veelvuldig voor. Een vroege signalering van dreigende problemen is van groot belang; voorzieningen en professionals die dreigende problemen kunnen aanpakken eveneens. Uit diverse recente onderzoeken blijkt dat opgroeien en opvoeden op een aantal onderwerpen toenemende problemen laat zien. Te denken valt aan de toename van het overgewicht, het

tekort aan beweging en sport, overmatig gebruik van genotmiddelen en psycho-sociale problemen.

De aandacht voor jeugd, opgroeien en opvoeden bij de overheid en de gemeente Zandvoort, is de afgelopen jaren reeds gegroeid. Niettemin zal er de komende jaren een intensivering van het beleid noodzakelijk zijn. De uitdaging daarbij zal zijn om niet alleen een exclusief beleid te voeren voor jeugd en jongeren, maar om op vele beleidsterreinen aandacht te hebben voor de gevolgen voor jeugd en jongeren.

Op dit moment is het beleid te zeer versnipperd. De jeugdgezondheidszorg wordt in regionale samenwerking gefinancierd en gestuurd, maar er is nog altijd geen sprake van integrale jeugdgezondheidszorg voor 0 tot 19-jarigen. Er is een start gemaakt met jeugd- en jongerenbeleid in Zandvoort, maar de samenwerking en afstemming van deze welzijnsvoorziening met zorg- en andere sectoren die voor deze doelgroep van groot belang zijn, staat nog in de kinderschoenen. Een aantal jaren functioneert een laagdrempelig mobiel team op de basisscholen in Zandvoort – de afstemming met langduriger hulpverlening via het Bureau Jeugdzorg is niet optimaal. Er is een campagne gevoerd om het alcoholgebruik onder jongeren in Zandvoort terug te dringen en er wordt een programma uitgevoerd om actieve participatie binnen sportverenigingen te promoten. Al deze activiteiten dienen in een meer samenhangend beleid te worden uitgevoerd.

► **Ambitie: problemen bij opgroeien en opvoeden vroegtijdig signaleren en aanpakken**

Doelstellingen

1. Vanaf 2010 worden voorzieningen voor kinderen en ouders met problemen bij het opgroeien en opvoeden in samenhang aangeboden en uitgevoerd. Het betreft in elk geval de jeugdgezondheidszorg, overige zorgvoorzieningen voor jeugd en jongeren en het welzijnswerk voor jeugd en jongeren.
2. Vanaf 2010 zijn voorzieningen voor kinderen en ouders laagdrempelig toegankelijk in Zandvoort.
3. In 2011 is het aantal kinderen dat te maken heeft met huiselijk geweld, gemeten met het aantal meldingen kindermishandeling in Kinderen in Tel, ten opzichte van 2006 afgenomen.

Activiteiten

1. In 2008 wordt de nota jeugd- en jongerenbeleid 2006 geëvalueerd.
2. In 2008 wordt de nota jeugd- en jongerenbeleid 2009-2012 opgesteld.
3. Van 2009 tot en met 2012 wordt de nota jeugd en jongerenbeleid uitgevoerd.
4. In 2010 wordt een Centrum voor Jeugd en Gezin opgericht in de gemeente Zandvoort, de voorbereidingen daarvoor starten in 2008. In het Centrum voor Jeugd en Gezin worden voorzieningen voor opgroeien en opvoeden gebundeld en in samenhang aangeboden en uitgevoerd.
5. Bij het uitwerken van de Lokale Educatieve Agenda (LEA)² zal samen met de schoolbesturen onderzocht worden welke rol de scholen kunnen/moeten vervullen bij het vroegtijdig signaleren en aanpakken van problemen bij het opgroeien en huiselijk geweld.

² Gemeenten moeten in samenwerking met schoolbesturen een lokale educatieve agenda opstellen om daarmee integraal onderwijs- en jeugdbeleid te realiseren. Deze verplichting wordt opgelegd in de Wet onderwijsachterstandenbeleid.

Skaten met de Jeugd Sportpas. Foto: SportService Noord-Holland, J. van der Water

4.4.2 KIEZEN VOOR GEZOND GEDRAG

Gezondheidsproblemen en het hebben van beperkingen werken belemmerend om mee te kunnen doen. De preventie ervan draagt dus direct bij aan het bevorderen van meedoen van burgers.

Hoewel de levensverwachting in Nederland stijgt, blijft deze stijging achter bij deze in de ons omringende landen. De belangrijkste reden voor de achterblijvende stijging in levensverwachting is de relatief ongezonde leefstijl van de Nederlandse bevolking. De cijfers die in het Gezondheidsprofiel Zandvoort 2007 van de Hulpverleningsdienst Kennemerland/GGD gepresenteerd worden geven aanleiding voor extra zorg. De leefstijl van de jeugd in Zandvoort blijkt namelijk ongezonder te zijn dan die van de rest van de regio en op onderdelen ook van het gemiddelde van Nederland. Het verbeteren van leefstijl oftewel gezond gedrag is de factor die de meeste gezondheidswinst kan opleveren. Dit alles is voor de gemeente Zandvoort meer dan voldoende aanleiding om “kiezen voor gezond gedrag” aandacht te geven.

De keuze voor het bevorderen van gezond gedrag is niet nieuw. Al jaren faciliteert en stimuleert de gemeente Zandvoort de sport en de deelname aan sport. Van 2005 tot en met 2008 zet de gemeente Zandvoort extra in op het stimuleren van deelname aan sport met het Breedtesportproject "Sportief in Beweging" door gebruik te maken van de Stimuleringsregeling Breedtesportimpuls.³

Gezond gedrag is een van de speerpunten van de Nota gemeentelijk gezondheidbeleid 2004-2007. Voor jongeren is toen gekozen om in te zetten op het verminderen van overmatig alcohol- en druggebruik en van roken. In 2006 is het verminderen van overgewicht daarbij

³ De Breedte Sport Impuls is een subsidieregeling van het Ministerie van Volksgezondheid Welzijn en Sport om het lokale sportaanbod te versterken en tegelijkertijd gemeenten te stimuleren sport ook in te zetten op andere gemeentelijke beleidsterreinen. Zoals jeugdbeleid, buurtwerk, gezondheid en onderwijs.

gekomen. Voor de doelgroep ouderen is toen gekozen voor het stimuleren van lichaamsbeweging en preventie van valongevallen. Het in 2004 ingezette beleid op gezond gedrag willen we de komende jaren vasthouden. De aandacht voor een gezondere leefstijl onder jongeren willen we daarbij intensiveren. Door veel aandacht te besteden aan jongeren hopen we ook de middengroep te interesseren voor gezonder gedrag. Deze ambities leiden ons tot de volgende doelstelling en activiteiten.

► **Ambitie: bevorderen van gezonde leefstijlen**

Doelstelling

1. In 2009 is aantal kinderen van 16 jaar en jonger dat ongezond gedrag heeft verminderd vergeleken bij 2005, gemeten via Emovo-onderzoek⁴ en de rapportages van de jeugdgezondheidszorg op de aspecten roken, schadelijk alcoholgebruik, overgewicht, gokken en onveilig vrijen.
2. Preventie van valongevallen bij ouderen is vanaf 2008 een regulier onderdeel van het cursusaanbod van het ouderenwerk in Zandvoort.
3. Het aantal mensen dat sport in de Leefbaarheidsmonitor 2010 is gelijk of hoger dan in de Leefbaarheidsmonitor 2006.

Activiteiten

1. In 2008 wordt opdracht verleend voor het ontwikkelen van een programmatische aanpak voor jeugd rondom leefstijl voor 2008 tot en met 2011.
2. In 2008 opdracht verlenen tot een jaarlijkse cursus valpreventie voor ouderen.
3. Het project Breedte Sport Impuls wordt geëvalueerd in 2009 waarbij wordt overwogen of vervolg project zinvol en mogelijk is.

4.4.3 OPENBARE GEESTELIJKE GEZONDHEIDSZORG

Veel mensen kampen met psychische of psychosociale problemen en worden hierdoor in meer of mindere mate beperkt in het sociaal-maatschappelijk functioneren. De meest kwetsbare groepen in de samenleving zijn de sociaal kwetsbare mensen met zorgmijndend gedrag. Het zijn mensen die niet of onvoldoende in staat zijn in de eigen bestaansvoorwaarden te voorzien, meerder problemen tegelijkertijd ondervinden (psychiatrische ziekten, verslaving, schuldenproblematiek), niet de zorg krijgen die zij nodig hebben om zich in de samenleving te handhaven én geen stabiel contact hebben met de zorg. Het zijn mensen die niet zelf om hulp vragen en feitelijk bemoeizorg nodig hebben. Deze zorg is de Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGZ).

Ook voor de OGGZ geldt dat voorkomen beter is dan genezen. Bewezen is dat voorlichting, preventie en vroegsignalering langdurig disfunctioneren kan voorkomen maar ook het begrip en de begeleiding door de directe omgeving kan verbeteren. Een voorbeeld van preventie en vroegsignalering is het bestaande Sociaal Team van Zandvoort. De OGGZ kent verder in sterke mate een regionaal karakter; wettelijk is bepaald dat “centrumgemeenten” primaire verantwoordelijkheid dragen bij ontwikkeling en uitvoering van het beleid. Zandvoort werkt in deze dan ook nauw samen met de centrumgemeente Haarlem. De indruk bestaat dat het aanbod van voorlichting en cursussen lokaal onvoldoende is. De komende jaren krijgt daarom bij de regionale samenwerking het bereiken van lokaal preventief aanbod extra onze aandacht.

⁴ Het Emovo onderzoek is een enquête-onderzoek gehouden onder jongeren in de tweede en vierde klas van het voortgezet onderwijs. Het onderzoek is in Kennemerland voor het eerst gehouden in 2005 en wordt uitgevoerd door de Hulpverleningsdienst Kennemerland/GGD. Naar verwachting wordt het onderzoek herhaalt in 2009.

In het kader van de OGGZ is in toenemende mate aandacht voor de problematiek van huiselijk geweld. Fysiek of psychisch geweld, verwaarlozing van kwetsbare burgers als kinderen en ouderen, heeft voor betrokkenen maar ook maatschappelijk vaak grote impact. Kindermishandeling wordt nog te vaak niet onderkend of signalen ervan worden niet opgepakt door omgeving en hulpverleners. Het Project Huiselijk Geweld Midden- en Zuid-Kennemerland werkt aan het verbeteren van deze signalering. Met maatschappelijke partners gaan we zorgen dat Zandvoort maximaal participeert in dit project.

Ook de dak- en thuislozen opvang en de verslavingszorg zijn regionaal georganiseerd door de centrum gemeente Haarlem. Dit wil niet zeggen dat de lokale gemeenten gevrijwaard zijn van inspanningen op dit gebied. Zandvoort participeert in regionale overleggen en wil de komende jaren onderzoeken welke functies lokaal kunnen worden ingevuld. Hiermee willen we bijdragen aan het verbeteren van de regionale samenwerking om gezamenlijk een antwoord te vinden op de toenemende problematiek van de OGGZ.

► **Ambitie: versterken van OGGZ in Zandvoort**

Doelstellingen

1. In 2011 is de toegang tot (preventieve) hulp bij psychische problemen verbeterd.
2. In 2011 is de toegankelijkheid van hulp vergroot voor mensen die te maken hebben met huiselijk geweld.

Activiteiten

1. In 2008 wordt het lokale en regionale aanbod aan preventieve hulp bij psychische problemen in kaart gebracht en in Loket Zandvoort beschikbaar gesteld.
2. In 2008 worden aanbieders gevraagd vanaf 2009 een (beperkt) aanbod aan cursussen en bijeenkomsten als preventieve hulp bij psychische problemen in Zandvoort te realiseren.
3. In samenwerking met de regiogemeenten in 2009 in kaart brengen wat de lokale functie in dak- en thuislozen opvang en verslavingszorg kan zijn in de regionale context.
4. In 2008 met maatschappelijke organisaties onderzoeken hoe maximaal geparticipeerd kan worden in het project Huiselijk Geweld Midden- en Zuid-Kennemerland ter verbetering van deze signalering van huiselijk geweld.

5 DE AANPAK

5.1 ORGANISATIE

Een groot deel van deze nota zal uitgevoerd worden door ambtenaren van de gemeente. Zij zullen in overleg met maatschappelijke partners deelbeleidsplannen opstellen en voorstellen doen voor activiteiten. Maatschappelijke organisaties zullen vervolgens gevraagd worden de deze plannen en activiteiten uit te voeren.

Binnen de gemeentelijke organisatie wordt in de volgende paragraaf voor elke ambitie een primaathouder aangewezen. Er zal zoveel mogelijk aangesloten worden bij de bestaande organisatiestructuur. Daarnaast wordt één persoon aangewezen die de voortgang van de uitvoering bewaakt en coördineert.

5.2 ACTIVITEITEN

In deze paragraaf geven we een overzicht van de activiteiten, wie daarbij betrokken zal zijn, de planning en de bijbehorende kosten. Voor de inzet van de gemeente zijn afkortingen gebruikt van de betrokken werkeenheden, de uitleg van de afkortingen staat in voetnoot⁵. De eerst genoemde werkeenheden is primaathouder voor de betreffende activiteit. Bij de berekening van de kosten is geen rekening gehouden met de kosten van ambtelijke inzet, deze inzet is er uiteraard wel. De kosten worden regulier genoemd wanneer zij alleen bestaan uit ambtelijke inzet of als regulier budget beschikbaar is.

Ambitie: de openbare ruimte in dienst stellen van de mensen die er gebruik van maken			
Activiteit	Betrokkenen	Tijdstip	Kosten
Knelpunten analyse van toegankelijkheid openbare ruimte voor mensen met een rolstoel of visuele beperking.	CT, WO, SD, mensen met een beperking	2008	€ 5.000 en regulier
Opstellen uitvoeringsplan toegankelijke openbare ruimte	CT	2009	Regulier
Onderzoek naar speelplaatsen voor kinderen met een beperking	WO, RO	2009	Regulier

Ambitie: Sociale uitsluiting voorkomen			
Activiteit	Betrokkenen	Tijdstip	Kosten
Sociale activering middels vrijwilligerswerk	SD, WO	2008	Regulier
Beleid ontwikkelen voor bijstand kosten schoolgaande kinderen	SD	2008	Regulier
Beleid ontwikkelen schuldhulpverlening	SD	2008	Regulier
Voorlichtingscampagne tegen niet-gebruik bestaande minimabeleid	SD	2008-2009	Regulier
Uitvoeren beleid bijstand schoolkosten	SD	2009 en verder	Regulier
Uitvoeren beleid schuldhulpverlening	SD Stadsbank	2009 en verder	Regulier

⁵ CT = Civiele Techniek , SD = Sociale Dienstverlening, RO = Ruimtelijke Ontwikkeling , WO = Welzijn Onderwijs en Cultuur

Ambitie: stimuleren van vrijwilligerswerk			
Activiteit	Betrokkenen	Tijdstip	Kosten
Evaluatie bestaand vrijwilligersbeleid	WO, SD, maatschappelijke organisaties	2008	Regulier
Opstellen notitie vrijwilligersbeleid 2010-2013	WO, SD maatschappelijke organisaties, Wmo-raad	2009	€ 3.000
Uitvoeren notitie vrijwilligersbeleid	WO maatschappelijke organisaties	2010-2013	€ 20.000 per jaar
Project werven jonge vrijwilligers	WO maatschappelijke organisaties	2010	Onderdeel van bovengenoemd budget

Ambitie: een adequaat pakket van wonen welzijn en zorg			
Activiteit	Betrokkenen	Tijdstip	Kosten
Visie wonen welzijn en zorg opstellen	WO, SD, RO, maatschappelijke organisaties, Wmo-raad	2008	€ 3.000
Plannen opstellen voor woonvoorzieningen ter vervanging van Huis in de Duinen	RO, WO ZorgContact	2008	Regulier
Prestatieafspraken volkshuisvesting	WO, RO, woningbouwvereniging	2008	Regulier
Herijking collectieve en individuele voorzieningen	SD, WO, maatschappelijke organisaties, Wmo-raad	2009	€ 3.000

Ambitie: vergroten van eenheid in het verlenen van informatie en advies			
Activiteit	Betrokkenen	Tijdstip	Kosten
Dienstverlening Loket Zandvoort afstemmen met andere aanbieders van informatie en advies via de visie op wonen welzijn en zorg	Loket Zandvoort, maatschappelijke organisaties	2008	Regulier
Spreekuur in Nieuw Noord	Loket Zandvoort	2008	€ 6.000
Klanttevredenheid-onderzoek klanten Loket Zandvoort	Loket Zandvoort	2008	Regulier
Training en afspraken maken ten behoeve van integrale vraaganalyse.	Loket Zandvoort, maatschappelijke organisaties	2008-2009	Regulier
Jaarlijkse publiciteitscampagne	Loket Zandvoort	2008-2011	Regulier
Kennis vergroten van speciale doelgroepen in Loket Zandvoort	Loket Zandvoort	2009	Regulier

Ambitie: versterken van ondersteuning aan mantelzorgers in Zandvoort			
Activiteit	Betrokkenen	Tijdstip	Kosten
Onderzoek naar voorzieningen ter ondersteuning van mantelzorgers in Zandvoort	WO, SD, aanbieders	2008	€ 15.000
Opstellen beleidnota mantelzorgondersteuning 2009-2012	WO, SD, aanbieders, Wmo-raad	2008	€ 3.000
Uitvoeren beleidsnota	WO, aanbieders	2009-2013	€ 40.000 per jaar

Ambitie: problemen bij opgroeien en opvoeden vroegtijdig signaleren en aanpakken			
Activiteit	Betrokkenen	Tijdstip	Kosten
Evaluatie nota jeugdbeleid	WO, maatschappelijke organisaties,	2008	€ 3.000
Opstellen nota jeugdbeleid 2009-2012	WO, maatschappelijke organisaties, Wmo-raad	2008	Zie budget hierboven
Notitie Centrum voor Jeugd en Gezin	WO	2008	€ 10.000
Oprichten Centrum voor Jeugd en Gezin	WO, maatschappelijke organisaties	2009-2011	€ 40.000 jaarlijks
Nader uitwerken beleid Voor- en Vroegschoolse Educatie	WO, scholen	2008-2011	Regulier
Uitvoeren nota jeugd- en jongeren beleid	WO, maatschappelijke organisaties	2009-2012	Regulier

Ambitie: bevorderen van gezonde leefstijlen			
Activiteit	Betrokkenen	Tijdstip	Kosten
Notitie gezondheidsbeleid met daarin de evaluatie van het gezondheidsbeleid 2004-2007 en uitwerking van de plannen voor het komende gezondheidsbeleid.	WO	2008	Regulier
Opdracht verlenen tot ontwikkelen van programmatische aanpak voor jeugd en leefstijl	WO	2008	Regulier
Jaarlijkse cursus valpreventie	WO	2008-2011	€ 2.500
Evaluatie project Breedtesport Impuls	WO Sportservice Noord-Holland	2009	Regulier
Uitvoeren programmatische aanpak jeugd en leefstijl	WO	2009-2011	€ 37.500

Ambitie: versterken van OGGZ in Zandvoort			
Activiteit	Betrokkenen	Tijdstip	Kosten
Lokaal en regionaal aanbod aan preventieve hulp bij psychische problemen in kaart brengen	WO, SD, maatschappelijke organisaties	2008	Regulier
Onderzoek versterking signalering en preventie huiselijk geweld	WO, SD, HDK/GGD, maatschappelijke organisaties	2008	Regulier
Informatie over geestelijke gezondheidszorg verbeteren en lokaal aanbod van cursussen realiseren.	WO, Loket Zandvoort, maatschappelijke organisaties	2009	€ 10.000
Lokale functie dak- en thuislozen opvang en verslavingszorg in kaart brengen	WO, SD, HDK/GGD	2009	Regulier

5.3 MONITOREN

Het doel van het gemeentelijk Wmo-beleid is het kunnen meedoen te bevorderen. De speerpunten van dit beleid zijn sociale samenhang, zelfredzaamheid en de preventie van problemen. Het zal lastig worden te meten of dit beleid effect heeft. Onderlinge verbondenheid en omkijken naar elkaar is bijvoorbeeld vooral een kwestie van klimaat en niet van cijfers. Bovendien worden ontwikkelingen in de samenleving niet alleen bepaald door het (gemeentelijk) beleid.

Dit neemt niet weg dat we de komende jaren de uitvoering van de nota en de eventuele effecten daarvan in de gaten zullen houden. Dit zal op de volgende wijze gebeuren.

1. *Gegevens verzamelen en rapporteren*

- Opstellen en analyse van de verplichte jaarlijkse rapportage van de prestatiegegevens aan de minister van Volksgezondheid Welzijn en Sport.
- Jaarlijks verzamelen en analyseren van gegevens ten behoeve van de verplichtte verantwoording aan de burgers van Zandvoort.
- Opstellen van een nulmeting voor alle doelstellingen die geformuleerd zijn.
- Het laten uitvoeren van jaarlijkse cliënttevredenheidsonderzoek voor de voorzieningen maatschappelijke ondersteuning.
- Het laten uitvoeren van de tweejaarlijkse Leefbaarheidsmonitor in 2008 en 2010.
- Het uitvoeren van een cliënttevredenheidsonderzoek voor Loket Zandvoort in 2008.
- Het laten uitvoeren van gezondheidsenquêtes door de Hulpverleningsdienst Kennemerland/GGD.

2. *Monitoren van de uitvoering van geplande activiteiten en behalen van de doelstellingen.*

De activiteiten zullen worden opgenomen in de begrotingscyclus en de (afdelings)planning van de gemeentelijke organisatie. Hiermee is het monitoren van de uitvoering gewaarborgd. Daarnaast zal aan het einde van de periode van deze nota in 2011 worden geëvalueerd of de doelstellingen, die zoveel mogelijk meetbaar zijn geformuleerd, zijn gehaald.

5.4 COMMUNICATIE

Om de visie op de Wmo werkelijkheid te laten worden is communicatie van groot belang. In de eerste plaats om mensen en organisaties te informeren, maar ook om ze te motiveren en te

activeren. Uiteindelijk beogen we met de communicatie zoveel mogelijk draagvlak te bereiken opdat zoveel mogelijk mensen 'meedoen' om de doelstellingen van deze Wmo-nota te bereiken.

Na het vaststellen van deze nota zal een samenvatting in begrijpelijk taal huis-aan-huis worden verspreid. Daarnaast zal de nota via de web-site beschikbaar zijn.

Voor actuele informatie over de uitvoering van de Wmo zal de website van de gemeente Zandvoort en de e-mail service 'Zandvoortnieuws' gebruikt worden. Conform wettelijk voorschrift zal de gemeente jaarlijks prestatiegegevens bekend maken aan burgers. Het burgerjaarverslag is daarvoor de aangewezen plaats. Tot slot zal bij het uitwerken van de geformuleerde activiteiten, zoals het opstellen van specifieke beleidsplannen aandacht besteed worden aan de rol van communicatie.

Om de communicatie activiteiten te kunnen uitvoeren is jaarlijks € 3.000 nodig.

5.5 FINANCIËN

De middelen die beschikbaar zijn voor de uitvoering van de Wmo bestaan uit de middelen die omgingen in de Welzijnswet en de voormalige Wet voorzieningen gehandicapten, de middelen die gemeenten krijgen voor uitvoering en inkoop van de hulp bij het huishouden en de middelen voor een aantal voormalige subsidieregelingen voor de Algemene Subsidieregelingen Bijzondere Ziektekosten (AWBZ).

De middelen voor de Welzijnswet zijn bij de overgang naar de Wmo beleidsarm overgegaan. De komende tijd zal bij elke nieuwe deelnota op welzijnsterrein bekeken worden of de inzet verschoven moet worden om de doeleinden van het beleid te bereiken. Gedacht kan worden aan het creëren van algemene voorzieningen om de vraag naar individuele voorzieningen te voorkomen of uit te stellen.

Ook de middelen voor de oude Wet voorzieningen gehandicapten blijven vooralsnog onveranderd. De verwachting is dat de aanspraak op rolstoelen, woningaanpassingen en vervoer eerder zal stijgen dan zal dalen.

Voor de huishoudelijke hulp en de voormalige subsidieregelingen voor de Algemene Subsidieregelingen Bijzondere Ziektekosten (AWBZ) zal de gemeente Zandvoort in 2008 € 1.565.000 ontvangen. Naar verwachting zal dit bedrag stijgen. Zandvoort is namelijk in het huidige verdelingsystematiek een voordeelgemeente. Er wordt echter gewerkt aan een nieuw verdelingssystematiek, waardoor dit zou kunnen veranderen. Overigens zijn de inkomsten onderdeel van de algemene uitkering van de gemeente en derhalve vrij aanwendbaar. Verder moeten we ons realiseren dat de kosten voor de huishoudelijke hulp zich lastig laten voorspellen en kunnen gaan stijgen. Dit heeft bijvoorbeeld te maken met de toenemende vraag naar huishoudelijke hulp en de problemen die nu spelen op de arbeidsmarkt.

De bedragen voor de AWBZ-subsidies worden vanaf 2008 niet meer uitgesplitst per gemeente. Elke gemeente kan deze subsidies aanwenden zoals zij dat wil. De gemeente Zandvoort heeft op de beleidsterreinen die met deze subsidies te maken hebben nog geen beleid geformuleerd. Zolang er geen eigen beleid is geformuleerd zal de gemeente deze de subsidie toekennen aan organisaties die ook in 2006 al subsidie kregen vanuit de betreffende regelingen. In principe wordt de hoogte van deze bedragen gebaseerd op de bedragen die in 2007 aan de gemeente zijn over gemaakt, gecorrigeerd voor inflatie.

Voor 2007 ontving de gemeente Zandvoort de volgende subsidies uit de AWBZ:

- Vorming Training en Advies	€ 1.244
- Coördinatie Vrijwilliger Thuiszorg en Mantelzorg	€ 9.574
- Collectieve Preventie GGZ	€ 9.665

Tot slot is er nog de regeling Besluit Bijdrage AWBZ-Gemeenten. Deze middelen werden voorheen vanuit de AWBZ uitgekeerd aan de gemeente voor het vervoeden van sociaal vervoer van mensen die in een AWBZ instelling wonen. Nu krijgen we dezelfde middelen via de Wmo. De activiteiten zijn echter niet veranderd.

In deze nota zijn bedragen genoemd voor de uitvoering van de geplande activiteiten. Mocht de raad deze gelden niet beschikbaar stellen de begroting 2008 dan zullen activiteiten komen te vervallen of worden uitgesteld.

6 SAMENVATTING

Deze nota gaat over meedoen én gezondheid. De Wet maatschappelijk ondersteuning (Wmo) geeft de gemeente de taak meedoen van alle inwoners, jong en oud met of zonder beperkingen te stimuleren en mogelijk te maken. De Wet collectieve preventie volksgezondheid verplicht de gemeente de gezondheid van haar burgers te bevorderen.

Meedoen betekent dat iedereen in elk geval op de volgende manieren kan meedoen. Ten eerste door te participeren in allerlei activiteiten zoals het hebben van betaald, lid te zijn van verenigingen of evenementen te bezoeken. Ten tweede door mee te helpen als vrijwilliger of mantelzorger. En tot slot door mee vorm te geven aan beleid via inspraak en actief burgerschap. Meedoen betekent voor de gemeente Zandvoort ook zelfredzaamheid. Veel mensen zijn daartoe ook in staat. We realiseren ons dat er altijd mensen zijn die dit niet kunnen en hulp nodig hebben. Het Wmo-beleid is bedoeld voor beide groepen.

De gemeente voert al jaren beleid op het gebied van welzijn, onderwijs, werk en inkomen, gezondheid, veiligheid, vervoer, leefbaarheid en ruimtelijke ontwikkeling. Deze nota presenteert de plannen voor de komende vier jaar om op al deze beleidsterreinen te samen het meedoen en de gezondheid te bevorderen. Drie thema's spelen daarbij een belangrijke rol, namelijk *sociale samenhang*, *zelfredzaamheid en preventie*.

Sociale samenhang is van groot belang om een buurt of dorp leefbaar te houden. Zonder sociale samenhang zullen meer mensen aan de zijkant komen te staan. De rol van de gemeente is vooral onderlinge betrokkenheid mogelijk te maken. We gaan extra aandacht besteden aan

- een toegankelijke openbare ruimte;
- het voorkomen van sociale uitsluiting en
- het stimuleren van vrijwilligerswerk.

Zelfredzaamheid is wat iedere burger zelf kan doen, kan regelen en zelf kan betalen. Hier hechten we aan. Niet alleen om overheidsmiddelen daar te besteden waar ze echt nodig zijn, maar ook omdat zelfstandigheid bijdraagt aan eigenwaarde en zelfvertrouwen. Volledige zelfredzaamheid is lang niet altijd mogelijk. Mensen met een beperking en hun mantelzorgers moeten er op kunnen rekenen dat er voor hen maatschappelijke ondersteuning is. De komende jaren besteden we extra aandacht aan:

- een adequaat pakket van wonen zorg en welzijn;
- meer eenheid in het verlenen van informatie en advies en
- verbetering van het ondersteunen van mantelzorgers.

Preventie is het derde thema. Een goede start in de eerste fase van het leven zorgt voor meer kansen en minder problemen later in het leven. Gezond gedrag zorgt voor een betere gezondheid en een langer leven. Wanneer gezondheidsproblemen kunnen worden voorkomen, worden de mogelijkheden om mee te doen in de maatschappij groter. We gaan daarom extra aandacht besteden aan:

- het vroegtijdig signaleren en aanpakken van problemen bij opgroeien en opvoeden
- het bevorderen van gezonde leefstijlen en
- het versterken van de openbare geestelijke gezondheidszorg in Zandvoort.

Bijlage 1 - Literatuur

De Wmo: voor wie? Werkdocument voor de beleidsnota Wet maatschappelijke ondersteuning. Gemeente Zandvoort. Zandvoort, 2007.

Gezondheidsprofiel Zandvoort 2007. Hulpverleningsdienst Kennemerland/GGD. Haarlem, 2007.

Inhoud stuurt de beweging. Drie scenario's voor het lokale debat over de WMO. Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling. Amsterdam, 2006.

Kadernota Wet maatschappelijke ondersteuning. Gemeente Zandvoort. Zandvoort, 2006.

Lokaal gezondheidsbeleid en Wmo in samenhang. Vereniging van Nederlandse Gemeenten. Den Haag, 2007.

Nieuwe regels betreffende maatschappelijke ondersteuning (Wet maatschappelijke ondersteuning). Den Haag, 2006

Nota Gemeentelijk Gezondheidsbeleid 2004-2007. Gemeente Zandvoort, 2004.

Nota speel- en ontmoetingsplekken. Gemeente Zandvoort, 2006.

Bijlage 2 - Overzicht plannen per prestatieveld

In deze nota niet is de ordening van de prestatievelden niet aangehouden. De Wmo vraagt van gemeenten echter per prestatieveld doelstellingen en activiteiten aan te geven. In deze bijlage worden de doelstellingen en activiteiten daarom gerangschikt over de prestatievelden.

1. Het bevorderen van de sociale samenhang in en leefbaarheid van dorpen, wijken en buurten
--

Doelstellingen

- In 2009 hebben we de knelpunten in beeld van de openbare ruimte en de overgang naar openbare gebouwen voor mensen met een lichamelijke en visuele beperking.- In 2011 is 95% van de trottoirs toegankelijk voor rolstoelen.- De gemeente Zandvoort heeft in 2011 minimaal één speelplaats met een aantal toestellen voor kinderen met een lichamelijke beperking wanneer is gebleken uit onderzoek dat hier vraag naar is.- Verhogen van de maatschappelijke participatie van uitkeringsgerechtigden in de vorm van betaald werk of als dat niet mogelijk is door maatschappelijk zinvolle activiteiten, zoals vrijwilligerswerk. In 2008 heeft 35% van het aantal mensen dat uitgestroomd is uit de uitkering, betaald werk. In 2009 is het aantal mensen met maatschappelijk zinvolle activiteiten toegenomen met 5 % ten opzichte van 2008.- Waarborgen van een minimuminkomen voor mensen die (gedeeltelijk) niet in staat zijn zelfstandig in hun levensonderhoud te voorzien.- Bevorderen van de toegankelijkheid van voorzieningen op het gebied van huisvesting, onderwijs, zorg, inburgering en maatschappelijke opvang.- In 2009 is sprake van een aanbod in het kader van schuldpreventie. In 2010 is het aantal uitkeringsgerechtigden met problematische schulden met 5% gedaald.- Het totale aantal vrijwilligers is in de Leefbaarheidsmonitor 2010 met 5% gestegen ten opzichte van de Leefbaarheidsmonitor 2006.- Het totale aantal jonge vrijwilligers (18 tot 25 jaar) is in de Leefbaarheidsmonitor 2010 met 10% gestegen ten opzichte van de Leefbaarheidsmonitor 2006.- Vanaf 2010 is ondersteuning beschikbaar voor vrijwilligers in Zandvoort.- Het aantal mensen dat sport in de Leefbaarheidsmonitor 2010 is gelijk of hoger dan in de Leefbaarheidsmonitor 2006.

Vervolg 1. Het bevorderen van de sociale samenhang in en leefbaarheid van dorpen, wijken en buurten

Activiteiten

- In 2008 wordt een knelpuntenanalyse gemaakt van de toegankelijkheid van de openbare ruimte voor mensen met een rolstoel en voor mensen met een visuele beperking. Hierin wordt ook gekeken naar de overgang van de openbare ruimte naar openbare gebouwen in gemeentelijk bezit.
- In 2009 wordt een uitvoeringsplan opgesteld, voor het meer toegankelijk maken van de openbare ruimte, dat vanaf 2009 ook wordt uitgevoerd.
- De plannen van de bestaande Nota speel- en ontmoetingsplekken wordt in 2008 uitgebreid met onderzoek naar de behoefte aan en mogelijkheden van speelvoorzieningen voor kinderen met een beperking, afhankelijk van de uitkomsten daarvan met een uitvoeringsplan voorzien.
- In 2008 wordt een nulmeting gedaan van het aantal uitkeringsgerechtigden dat maatschappelijk zinvolle activiteiten verricht (waaronder vrijwilligerswerk). Bezien wordt of er mogelijkheden liggen dit percentage te verhogen en zo ja welke maatregelen hiervoor nodig zijn.
- In 2008 en 2009 een voorlichtingscampagne houden om het niet-gebruik van het bestaande minimabeleid tegen te gaan.
- In 2008 beleid ontwikkelen voor bijstand voor kosten van schoolgaande kinderen dat in de jaren daarna wordt uitgevoerd.
- In 2008 beleid verder ontwikkelen ten aanzien van het voorkomen van schulden en schuldhulpverlening dat in de jaren daarna wordt uitgevoerd.
- In 2008 wordt het steunpunt vrijwilligers geëvalueerd.
- In 2009 wordt een notitie vrijwilligersbeleid 2010-2013 opgesteld met daarin de maatregelen van gemeente en maatschappelijke organisaties die nodig zijn om de huidige vrijwillige inzet in de gemeente Zandvoort te vergroten en vrijwilligers te ondersteunen.
- Van 2010 tot 2013 wordt de nota vrijwilligersbeleid uitgevoerd.
- In 2010 wordt opdracht verleend voor een project 'werven van jonge vrijwilligers'.
- Het project Breedte Sport Impuls wordt geëvalueerd in 2009 waarbij wordt overwogen of vervolg project zinvol en mogelijk is.

2. Op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met problemen met opgroeien en van ouders met problemen met opvoeden;

Doelstellingen

- Vanaf 2010 worden voorzieningen voor kinderen en ouders met problemen bij het opgroeien en opvoeden in samenhang aangeboden en uitgevoerd. Het betreft in elk geval de jeugdgezondheidszorg, overige zorgvoorzieningen voor jeugd en jongeren en het welzijnswerk voor jeugd en jongeren.
- Vanaf 2010 zijn voorzieningen voor kinderen en ouders laagdrempelig toegankelijk in Zandvoort.
- In 2011 is het aantal kinderen dat te maken heeft met huiselijk geweld, gemeten met het aantal meldingen kindermishandeling in Kinderen in Tel, ten opzichte van 2006 afgenomen.
- In 2009 is aantal kinderen van 16 jaar en jonger dat ongezond gedrag heeft verminderd vergeleken bij 2005, gemeten via Emovo-onderzoek en de rapportages van de jeugdgezondheidszorg op de aspecten roken, schadelijk alcoholgebruik, overgewicht en onveilig vrijen.

Activiteiten

- In 2008 wordt de nota jeugd- en jongerenbeleid 2006 geëvalueerd.
- In 2008 wordt de nota jeugd- en jongerenbeleid 2009-2012 opgesteld.
- Van 2009 tot en met 2012 wordt de nota jeugd en jongerenbeleid uitgevoerd.
- In 2010 wordt een Centrum voor Jeugd en Gezin opgericht in de gemeente Zandvoort, de voorbereidingen daarvoor starten in 2008. In het Centrum voor Jeugd en Gezin worden voorzieningen voor opgroeien en opvoeden gebundeld en in samenhang aangeboden en uitgevoerd.
- Het beleid Voor en Vroegschoolse Educatie 2006– 2010 wordt samen met de schoolbesturen uitgevoerd ten behoeve van vroegtijdig signaleren en aanpakken van problemen bij het opgroeien en huiselijk geweld en vastgelegd in de lokale educatieve agenda.
- In 2008 wordt opdracht verleend voor het ontwikkelen van een programmatische aanpak voor jeugd rondom leefstijl voor 2008 tot en met 2011.

3. Het geven van informatie, advies en cliëntondersteuning

Doelstellingen

- Loket Zandvoort levert vanaf 2009 informatie en advies over mantelzorg en voorzieningen voor mensen met psychische beperking.
- Alle aanvragen voor Wmo, AWBZ en de bijzonder bijstand (Wet werk en bijstand) worden in 2011 integraal behandeld.
- In 2009 weet 50% en in 2011 weet 80% van de burgers dat zij terecht kunnen bij Loket Zandvoort voor informatie en advies over wonen, welzijn en zorg.
- Vanaf 2008 is 80% van de klanten die gebruik hebben gemaakt van Loket Zandvoort tevreden over de afhandeling.

Activiteiten

- In 2008 en 2009 kennis over voorzieningen voor speciale doelgroepen zoals mantelzorgers en mensen met psychische beperking in het Loket Zandvoort brengen door training van medewerkers en/of samenwerking met andere organisaties.
- In 2008 de taak van Loket Zandvoort en de samenwerking met andere organisaties die informatie verstrekken uitwerken in de visie op Wonen Welzijn en Zorg.
- In 2008 en 2009 loketmedewerkers trainen op de integrale vraaganalyse van Wmo, AWBZ en bijzondere bijstand en verdere samenwerkingsafspraken maken met betrokken organisaties.
- Realisatie van een spreekuur van Loket Zandvoort in Nieuw Noord met ingang van medio 2008 voor minimaal 1 dagdeel per week en een proefperiode van een jaar.
- In 2008 wordt een klanttevredenheid-onderzoek uitgevoerd voor Loket Zandvoort.
- Jaarlijkse publiciteitsactie voor Loket Zandvoort.

4. Het ondersteunen van mantelzorgers daar onder begrepen steun bij het vinden van adequate oplossingen indien zij hun taken tijdelijk niet kunnen waarnemen, alsmede het ondersteunen van vrijwilligers.

Doelstellingen

- Het totale aantal vrijwilligers is in de Leefbaarheidsmonitor 2010 met 5% gestegen ten opzichte van de Leefbaarheidsmonitor 2006.
- Het totale aantal jonge vrijwilligers (18 tot 25 jaar) is in de Leefbaarheidsmonitor 2010 met 10% gestegen ten opzichte van de Leefbaarheidsmonitor 2006.
- Vanaf 2010 is ondersteuning beschikbaar voor vrijwilligers in Zandvoort.
- Vanaf 2009 kunnen mantelzorgers in Zandvoort informatie en advies krijgen over mantelzorgondersteuning en over de ondersteuning van de mensen waar ze voor zorgen.
- In 2010 heeft de gemeente Zandvoort een adequaat aanbod voor tijdelijke vervanging van mantelzorg.

Activiteiten

- In 2008 wordt het steunpunt vrijwilligers geëvalueerd.
- In 2009 wordt een notitie vrijwilligersbeleid 2010-2013 opgesteld met daarin de maatregelen van gemeente en maatschappelijke organisaties die nodig zijn om de huidige vrijwillige inzet in de gemeente Zandvoort te vergroten en vrijwilligers te ondersteunen.
- Van 2010 tot 2013 wordt de nota vrijwilligersbeleid uitgevoerd.
- In 2010 wordt opdracht verleend voor een project 'werven van jonge vrijwilligers'.
- In 2008 wordt onderzoek gedaan naar voorzieningen voor ondersteuning van mantelzorgers van mensen woonachtig in de gemeente Zandvoort. In dit onderzoek wordt een inventarisatie gemaakt van de voorzieningen en wordt bekeken of het bestaande aanbod aansluit op de vraag.
- In 2008 en 2009 kennis over voorzieningen voor speciale doelgroepen zoals mantelzorgers en mensen met psychische beperking in het Loket Zandvoort brengen door training van medewerkers en/of samenwerking met andere organisaties.
- In 2009 wordt een notitie mantelzorgondersteuning 2010-2013 opgesteld met daarin de maatregelen van gemeente en maatschappelijke organisaties die nodig zijn om de ondersteuning van mantelzorgers in de gemeente Zandvoort te verbeteren.
- Uitvoeren van nota mantelzorgondersteuning 2010-2013, inclusief het realiseren van tijdelijke vervanging van zorg.

5. Het bevorderen van de deelname aan het maatschappelijke verkeer en van het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem.

Doelstellingen

- In 2009 hebben we de knelpunten in beeld van de openbare ruimte en de overgang naar openbare gebouwen voor mensen met een lichamelijke en visuele beperking.
- In 2011 is 95% van de trottoirs toegankelijk voor rolstoelen.
- De gemeente Zandvoort heeft in 2011 minimaal één speelplaats met een aantal toestellen voor kinderen met een lichamelijke beperking wanneer is gebleken uit onderzoek dat hier vraag naar is.
- In 2011 is de wijk Nieuw Noord van de gemeente Zandvoort levensloopbestendig, dat wil zeggen de wijk heeft een deel aangepaste woningen, toegankelijke openbare ruimte en voorzieningen op het gebied van wonen welzijn en dienstverlening op dat mensen zelfstandig kunnen blijven wonen in de wijk.
- In 2009 is het begrip “collectief voor individueel” in het kader van voorzieningen voor mensen met een beperking zoals gepresenteerd in de Kadernota Wet maatschappelijke ondersteuning uitgewerkt.
- Loket Zandvoort levert vanaf 2009 informatie en advies over mantelzorger en voorzieningen voor mensen met psychische beperking.
- Preventie van valongevallen bij ouderen is vanaf 2008 een regulier onderdeel van het cursusaanbod van het ouderenwerk in Zandvoort.

Activiteiten

- In 2008 wordt een knelpuntenanalyse gemaakt van de toegankelijkheid van de openbare ruimte voor mensen met een rolstoel en voor mensen met een visuele beperking. Hierin wordt ook gekeken naar de overgang van de openbare ruimte naar openbare gebouwen in gemeentelijk bezit.
- In 2009 wordt een uitvoeringsplan opgesteld, voor het meer toegankelijk maken van de openbare ruimte, dat vanaf 2009 ook wordt uitgevoerd.
- De plannen van de bestaande Nota speel- en ontmoetingsplekken wordt in 2008 uitgebreid met onderzoek naar de behoefte aan en mogelijkheden van speelvoorzieningen voor kinderen met een beperking, afhankelijk van de uitkomsten daarvan met een uitvoeringsplan voorzien.
- In 2008 wordt met maatschappelijke partners een totaal visie op wonen welzijn en zorg opgesteld.
- In 2009 wordt de mix van collectieve en individuele voorzieningen voor mensen met een beperking geëvalueerd en herijkt.
- In 2008 worden met Stichting ZorgContact plannen opgesteld voor twee woonvoorzieningen met zorg voor ouderen ter vervanging van het Huis in de Duinen.
- In 2008 opdracht verlenen tot een jaarlijkse cursus valpreventie voor ouderen.

6. Het verlenen van voorzieningen aan mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en aan mensen met een psychosociaal probleem ten behoeve van het behouden en het bevorderen van hun zelfstandig functioneren of hun deelname aan het maatschappelijke verkeer.

Doelstellingen

- In 2011 is de wijk Nieuw Noord van de gemeente Zandvoort levensloopbestendig, dat wil zeggen de wijk heeft een deel aangepaste woningen, toegankelijke openbare ruimte en voorzieningen op het gebied van wonen welzijn en dienstverlening op dat mensen zelfstandig kunnen blijven wonen in de wijk.
- In 2012 zijn er op twee plaatsen in de gemeente Zandvoort woonvoorzieningen met somatische en psychogeriatrische zorg aan ouderen gerealiseerd, als vervanging van het Huis in de Duinen.
- In 2009 is het begrip “collectief voor individueel” in het kader van voorzieningen voor mensen met een beperking zoals gepresenteerd in de Kadernota Wet maatschappelijke ondersteuning uitgewerkt.

Activiteiten

- In 2008 wordt met maatschappelijke partners een totaal visie op wonen welzijn en zorg opgesteld.
- In 2008 worden met Stichting ZorgContact plannen opgesteld voor twee woonvoorzieningen met zorg voor ouderen ter vervanging van het Huis in de Duinen.
- In 2009 wordt de mix van collectieve en individuele voorzieningen voor mensen met een beperking geëvalueerd en herijkt.

7. Het bieden van maatschappelijke opvang, waaronder vrouwenopvang en het voeren van beleid ter bestrijding van geweld dat door iemand uit de huiselijke kring van het slachtoffer is gepleegd.

Doelstellingen

- In 2011 is het aantal kinderen dat te maken heeft met huiselijk geweld, gemeten met het aantal meldingen kindermishandeling in Kinderen in Tel, ten opzichte van 2006 afgenomen.
- In 2011 is de toegankelijkheid van hulp vergroot voor mensen die te maken hebben met huiselijk geweld.

Activiteiten

- Het beleid Voor en Vroegschoolse Educatie 2006– 2010 wordt samen met de schoolbesturen uitgevoerd ten behoeve van vroegtijdig signaleren en aanpakken van problemen bij het opgroeien en huiselijk geweld en vastgelegd in de lokale educatieve agenda.
- In samenwerking met de regiogemeente in 2009 in kaart brengen wat de lokale functie in dak- en thuislozen opvang en verslavingszorg kan zijn in de regionale context.
- In 2008 met maatschappelijke organisaties onderzoeken hoe maximaal geparticipeerd kan worden in het project Huiselijk Geweld Midden- en Zuid-Kennemerland ter verbetering van deze signalering van huiselijk geweld.

8. Het bevorderen van openbare geestelijke gezondheidszorg, met uitzondering van het bieden van psychosociale hulp bij rampen.

Doelstellingen

- In 2011 is de toegang tot (preventieve) hulp bij psychische problemen verbeterd.

Activiteiten

- In 2008 wordt het lokale en regionale aanbod aan preventieve hulp bij psychische problemen in kaart gebracht en in Loket Zandvoort beschikbaar gesteld.
- In 2008 worden aanbieders gevraagd vanaf 2009 een (beperkt) aanbod aan cursussen en bijeenkomsten als preventieve hulp bij psychische problemen in Zandvoort te realiseren.

9. Het bevorderen van verslavingsbeleid.

Doelstellingen

- In 2009 is aantal kinderen van 16 jaar en jonger dat ongezond gedrag heeft verminderd vergeleken bij 2005, gemeten via Emovo-onderzoek en de rapportages van de jeugdgezondheidszorg op de aspecten roken, schadelijk alcoholgebruik, overgewicht en onveilig vrijen.

Activiteiten

- In 2008 wordt opdracht verleend voor het ontwikkelen van een programmatische aanpak voor jeugd rondom leefstijl voor 2008 tot en met 2011.
- In samenwerking met de regiogemeente in 2009 in kaart brengen wat de lokale functie in dak- en thuislozen opvang en verslavingszorg kan zijn in de regionale context.

